

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13.05.1994, sp. zn. 1 To 43/94, ECLI:CZ:VSPH:1994:1.TO.43.1994.1

Číslo: 23/1995

Právní věta: Jednočinný souběh trestných činů padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 2 alinea druhá a podvodu podle § 250 tr. zák. je možný.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 13.05.1994

Spisová značka: 1 To 43/94

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Padělání a pozměňování peněz

Předpisy: 140/1961 Sb. § 140 odst. 2
§ 250

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 23/1995 sb. rozh.

Jednočinný souběh trestných činů padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 2 alinea druhá a podvodu podle § 250 tr. zák. je možný.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 5.1994 sp. zn.1 To 43/94)

K odvolání obžalovaných zrušil Vrchní soud v Praze rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 19. 5. 1993 sp. zn. 2 T 51/92 ve výrocích o způsobu výkonu trestu odnětí svobody u všech obžalovaných a sám znovu v potřebném rozsahu rozhodl.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byly obžalované S. S., B. G. a mladistvá M. F. uznány vinnými trestným činem padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák., účinného do 31. 12. 1993 (dále jen tr. zák.), dílem dokonáním, dílem nedokonáním podle § 8 odst. 1 a § 140 odst. 1 tr. zák., a trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. dílem dokonáním, dílem nedokonáním podle § 8 odst. 1 a § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Obžalovaná S. S. byla odsouzena podle § 140 odst. 1, § 35 odst. 1 a § 40 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří roků a šesti měsíců se zařazením do první nápravně výchovné skupiny, obžalovaná B. G. podle § 140 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák.

k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání pěti roků se zařazením do první nápravně výchovné skupiny a obžalovaná mladistvá M. F. podle § 140 odst. 1, § 35 odst. 1 a § 79 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku se zařazením do nápravně výchovného ústavu pro mladistvé.

Podle zjištění Krajského soudu v Praze se obžalované S. S., B. G. a mladistvá M. F. dopustily obou trestných činů tím, že dne 7. 7. 1992 v dopoledních hodinách v Kladně po předchozí vzájemné dohodě rozměňovaly padělané tisícikorunové bankovky tak, že obžalovaná B. G. je předávala spoluobžalovaným S. S. a mladistvé M. F., radila jim, do kterých obchodů mají jít, a přebírala od nich směněné pravé bankovky, přičemž obžalovaná S. S. rozměnila padělané bankovky po jednom kuse v obchodním středisku Meta, v prodejnách Smíšené zboží, Chléb – pečivo, Mimik, Texvel. Dvě bankovky rozměnila v půjčovně videokazet Galaxie a požádala o výměnu v oddělení cukrárny prodejny potravin Meta, v prodejně parfumerie Janout a v oddělení drogerie obchodního střediska Texvel, kde jí nebylo vyhověno pro nedostatek drobných. Obžalovaná mladistvá M. F. vyměnila po jedné bankovce v oddělení drogerie obchodního střediska Texvel a v prodejně AMV Globus, dvakrát se neúspěšně o směnu pokusila v nezjištěných obchodech. Celkem se jim podařilo vyměnit devět padělaných bankovek, za které získaly peníze pravé a drobné zboží.

Proti rozsudku podaly v zákonné lhůtě odvolání všechny tři obžalované. Obžalovaná S. S. se domáhala zrušení napadeného rozsudku v celém rozsahu a uznání viny trestným činem udáváním padělaných a pozměněných peněz podle § 141 tr. zák., neboť byla členkou domácnosti manželů G., a G. G. bylo padělanými bankovkami prokazatelně placeno jako pravými. Obžalovaná B. G. své odvolání, které podala do protokolu po vyhlášení rozsudku, neodůvodnila. Obžalovaná mladistvá M. F. napadla rozsudek jak ve výroku o vině, tak ve výrocích o trestu a náhradě škody. Namítla, že soud neposoudil její obhajobu o tom, že nevěděla o padělaných bankovkách, v její prospěch a nezprostil ji obžaloby. Pokud by i odvolací soud dospěl k závěru o její vině, navrhla zrušení napadeného rozsudku ve výroku o trestu, uložení trestu na dolní hranici zákonné trestní sazby s podmíněným odkladem na přiměřenou zkušební dobu.

Vrchní soud v Praze na podkladě odvolání obžalovaných S. S., B. G. a mladistvé M. F. přezkoumat podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž mohly odvolatelky podat odvolání, i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku, a dospěl k následujícím závěrům:

Napadený rozsudek je výsledkem řízení, které bylo provedeno podle trestního řádu a v němž nedošlo k žádným podstatným vadám. Krajský soud v Praze v takto provedeném řízení vykonal dokazování v rozsahu, který byl nutný pro náležité objasnění věci. Důkazy zhodnotil jednotlivě, ve vzájemných souvislostech i v celém souhrnu logickým a přesvědčivě zdůvodněným způsobem, jemuž nelze nic vytknout. Na tomto podkladě krajský soud vyvodil z důkazů ve všech směrech úplná a správná skutková zjištění.

Pokud jde o rozpory ve výpovědích obžalovaných S. S. a mladistvé M. F., týkající se především jejich vědomosti o tom, že převzaté bankovky nejsou pravé, krajský soud je překlenul rovněž přesvědčivým závěrem. Při hodnocení všech jednotlivých výpovědí těchto obžalovaných vycházel z výpovědi obžalované S. S. učiněné před soudem v době rozhodování o návrhu na vzetí do vazby. Tato výpověď byla prakticky shodná s výpověďmi obžalované mladistvé M. F. v průběhu přípravného řízení. Obě obžalované rovněž shodně potvrdily, že o padělaných bankovkách věděla i obžalovaná B. G.

Námítky uplatněné všemi obžalovanými v podaných odvoláních jsou prakticky jen opakováním jejich obhajoby v hlavním líčení. S touto obhajobou se krajský soud řádným způsobem v odůvodnění napadeného rozsudku vypořádal a Vrchní soud v Praze se s jeho závěry ztotožnil.

Krajský soud správně zjištěný skutkový stav posoudil ve shodě se zákonem jednak jako dílem dokonaný a dílem nedokonaný trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1, § 8 odst. 1 a 140 odst. 1 tr. zák. a jednak jako dílem dokonaný a dílem nedokonaný trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2, § 8 odst. 1 a § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Vrchní soud v Praze dospěl k závěru, že jednočinný souběh obou těchto trestných činů není vyloučen.

Trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák., s účinností od 1. 1. 1994 podle § 140 odst. 2 tr. zák., ve znění zákona č. 290/1993 Sb., se dopustí mimo jiné ten, kdo padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé. Trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. se dopustí ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že někoho uvede v omyl nebo využije něčího omylu a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli malou.

Otázka, zda jednočinný souběh obou trestných činů přichází v úvahu, vyvstává v návaznosti na otázku, zda jednání pachatele, který „padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé“, není jen zvláštní formou podvodného jednání ve smyslu znaků trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák., a zda tedy v poměru mezi oběma trestnými činy nejde o vztah speciality, kdy ustanovení § 140 odst. 1 tr. zák., je speciální ve vztahu k ustanovení § 250 odst. 1 tr. zák. Z toho by vyplývalo, že jednočinný souběh uvedených trestných činů je vyloučen.

Je však nutno uvážit, že znaky trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák. jsou širší než znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. v tom smyslu, že nezahrnují nutně jen podvodné jednání. O trestný čin padělání a pozměňování peněz jde i v tom případě, kdy příjemce padělaných nebo pozměněných peněz, které pachatel udá jako pravé, ví, že jde o padělané nebo pozměněné peníze. Trestnost pachatele v jednání, které spočívá v udání padělaných nebo pozměněných peněz jako pravých, není závislá na tom, zda příjemce peněz považoval peníze za pravé, nebo zda věděl o jejich padělání či pozměnění.

Dále je významné to, že znaky trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák. nepokrývají okolnost, že na jedné straně došlo k obohacení pachatele nebo jiné osoby, ani okolnost, že na druhé straně byla způsobena škoda na majetku, který je ve vztahu k pachateli cizím majetkem. I když v praxi jde nejčastěji o takové případy udání padělaných nebo pozměněných peněz jako pravých, v nichž pachatel opatřuje prospěch sobě nebo jiné osobě, a kdy zároveň způsobuje škodu na cizím majetku, lze uvažovat i o případech, kdy tomu tak není a kdy pachatel nesleduje své obohacení nebo obohacení jiné osoby ani způsobení škody na cizím majetku. Je možno uvažovat o tom, že udávání padělaných nebo pozměněných peněz jako pravých je motivováno jinak než zistně, např. při darování, při masovém udávání padělaných nebo pozměněných peněz jako pravých do oběhu za účelem destabilizace peněžního systému nebo celého národního hospodářství jako celku apod.

S tím úzce souvisí také to, že předmětem ochrany, tj. objektem trestného činu, jsou v případě obou trestných činů odlišné společenské vztahy. V případě trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 tr. zák. jde o ochranu měny jako takové již z důvodu ekonomických funkcí peněz, které jsou všeobecným hodnotovým ekvivalentem, oběživem, platidlem a prostředkem tvorby pokladu. Tyto funkce mají peníze jak ve vnitrostátním, tak v mezinárodním styku, a proto se na podkladě Úmluvy o potírání penězokazectví (viz č. 15/1932 Sb.) ochrana poskytuje tuzemským i cizozemským penězům. Ochrana podle § 140 tr. zák. je penězům poskytována bez ohledu na to, zda pachatel sledoval ještě nějaký další cíl a jaký. V případě trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. pak jde o ochranu majetku a majetkových práv.

O vztah speciality jde zásadně tehdy, jestliže obě ustanovení poskytují ochranu témuž objektu, avšak speciální ustanovení tak činí zvláštním způsobem, který je odchylný od obecné úpravy a který v určitém směru obecnou úpravu doplňuje. V posuzovaném případě nejde o vztah speciality též proto,

že každé z uvažovaných ustanovení chrání jiný objekt. Tyto objekty se částečně překrývají pouze v případech, kdy trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 tr. zák. je spáchán způsobem, při němž je prvořadě dotčena ta funkce peněz, která spočívá v tom, že jsou všeobecným hodnotovým ekvivalentem, a kdy je v důsledku narušení vztahů ekvivalence při vzájemném plnění stran výsledkem prospěch na straně jedné a škoda na straně druhé. Pak jsou zároveň naplněny i znaky trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. Jsou-li však trestným činem padělání a pozměňování peněz podle § 140 tr. zák. dotčeny jiné funkce peněz, takže se v konkrétním případě nedostaví prospěch na straně jedné a škoda na straně druhé jako výsledek narušení vztahů hodnotové ekvivalence, vystupuje do popředí odlišnost objektů obou trestných činů, která se projevuje mimo jiné i tím, že aplikace ustanovení § 250 tr. zák. o trestném činu podvodu nemá místa.

Z uvedených odlišností mezi oběma trestnými činy je zřejmé, že jejich jednočinný souběh je možný.